120

Абдрахманов С.

Тайлак батыр

ПАПКА
ДЛЯ
БУМАГ

Мазмұну.

1.	Тайлақ батыр.	беті 1. 25.

Жазған: Абдрахманов Ғ.

1994-жыл.

Инв. (323) 120.

Мазмуну.

	бети
1. Тайлак баатыр.	1-25.

1944- жыл.

Жазган: Ы. Абдрахманов.

Инв. 132

25 бал

Тайлак баатыр.

Тайлак баатыр Саяк уруусунун Чоро тукумунан Жанболот баатырдын уулу Ырыс кусеку Кандан Тайлак туулган.

Тайлак атасы бала убагында эле кыргыздар Кокон хандыгына баш ийип карап калган болот.

Кокон хандыгынын бектери отурган Ак-талаа районун Куртка деген жерине, Нарындарыясынын боюна, Атбашы-Жалдын учуна чамалтка чет салынган, анда бирсинин сарбоз (аскер) турган.

Кокон хандыгынын Куртка коргондо турган акимдери (бектери, сурамчылары) кыргыздардан эч эле айосуз түрдө эзген:

Эгинден 10 каптан бир кап эгинди олпоң деп алган; зекет деп 100 койдон бир кой, кулактарын карыштап, жылкылуу кишилерден бай бээден бирден бээ жана күлүк, жорго, атан төөлөрдү алган.

Булардан башкада сулуу кыздардыда ала берген.

Кыргыздын бийлери бектердин алдына саласыга барганда кымбат баалуу аң терилерин: илбирс, бөрү, түлкү, суусар баарын берген.

Бектердин зулумдугу абдан ашынан кыргыздардын жүрөктөрүн буралата өлтүрүүчүчүн жок эле шылтоолорго негиздеп кыргыздарды дарга асып, кадага отургузуп, орго салып түрдүү жазалар менен кыйнаган. Ал гана турсун эл аралап барган бектердин жасоолдоруда кыргыздарга ишенгисиз жаман кылыктарды кылышкан.

Кокон бектеринин эл аралап чыккан зекетчилеринин баштарында кара боз бөрктөрү, тамактарына селде

чалган, буттарында кокшолондон өтүгү бар, карыш такалуу, жибек менен сайымалаган сары жаргак шым, белинде кемер, жаа-лоу кылыч колунда, мал санаганда бир чыны чай колунда турган. Жок шыл-тоолорду колдонуп маалкаткан. Кыргыз-дар ал кылыктарын Кокон беги дейт. (бегиналуу, алдан коркунуудагы сөз). Кокон бектеринин зулумдуктарын эл ырчылары мындай дейт:

„Тегереги кыргыздын,
Тееирден тарткан тор болду;
Түшкөн жери кыргыздын;
Кырк кулач терең ор болду;
Маңдайга бүткөн чор болду;
Көчмөндүү биздин көп кыргыз;
Көк чапан сартка кор болду
Аргымагын кекейтип,
Көк кемчин тепейтип;
Кокондуктун кордугу;
Өткөрөөтү зордугу.
Айгыржат, атан төө,
Күлүк менен жоргону,
Бирин койбой кыргызга,
Алып турат Кокондук;
Азаматын басынат;

Институт языка, литературы и истории ИЯЛИ ФАН СССР гор. Фрунзе
Отдел рукописей
Инв. № ...
Институт языка, литературы и истории ИЯЛИ ФАН СССР гор. Фрунзе
Отдел рукописей
Инв. № ...

Аябаган түшүгүн,
Салсын турат кокондук;
Жазыгсыз жок адамды;
Басып чарсы оруна;
Салып турат кокондук.
Жок чапандуу кокондук,
Тандап туруп кыргыздан;
Отенокгуудан үз алды;
Каркыраасын сайдырды;
Беш көкүлдүү кыз алды;
Бирди албады жүздү алды.
Карашыптатын кулагын,
Зекетине кой алды;
Кызматына бой алды.
Алтындан касчы алакан,
Тыку каны кокондун;
Анжиянда Малла хан.
Атка каккан тез казык,
Коргондогу Анжияндык маразык.
Кокондун бектеринин зулумдуктары
даарыта ашынып журган учурда бойго
жеткен кыздар уландарын бузушун,
Кементтай кийин кой кайтарып,

отун, суу алышып баштарын калкалаган экен.

Кыргыздан башкарган бектер кыргыздын кыздарын үй-жай жасалгалары менен толук даярдатышпаса, коргонго алып келип багып туруп, Кокон шаарындагы ханына тартууга жиберген.

Кокон хандыгы абдан даарып турган учурда Тайлак баатыр 10 жашка келген учур[..]согуп, эл аралап келген кокондуктардын жасаган кылыктарын көрүп тур-калып, атасынан сурайт: «Атаке бул ар кимди уруп-согуп малдарды тоношуп айдап алып жүргөндөр ким дегендер болот»— деп.

Атасы жооп берет: «Балам булар кокондук деген ушулар»— деп.

Тайлак айтат: «Буларга малдарды бербей, уруп кууп жиберсе эмне болот» деп. Атасы: «балам андай дебе, андай ишти кылууга биздин башыбыз экөө эмес, мындан кийин мындай кеп айтпа»— деп.

Тайлак баатыр ондон ашкан учурунда айтат: «Кокондук менен урушуу

куут жибере турган экендиги."

Тайлактын атасы жана башка ага - туу-
гандары чочуп, "бул Тайлак бир балакетти
кылат экен" - деп, акырындык менен
таштап жүрүшөт.

Тайлак торолуп чыйрак - жайсуу болуп
калган учурунда эл аралап келип зекет
жыйнап жүргөн бектердин кишилерин о-
турчу, жыйылган малдарды ээлерине ка-
тарып берип да, бектерге бир да зекет - на-
лог бербеске элге ишиюу салат.

Коргондогу бектер абдан коркуп жандарын
кайтарып калышат, эл аралап эки-
чи чыкпайт.

Тайлактын ханга көрсөткөн каршылы-
гы Кокон шаарындагы ханга угулат.

Тайлак, Арап баатырды жең…

Тайлак баатырды кармап кармап келүү-
үчүн хан Арап баатырды баш кылып 50
чакты сарбозду жасап Кокон шаары-
нан аткарат. Арап баатыр Кокон хандс-
гынын эң ашынган баатыры болуп,
ханга каршы болгон көп душмандарды

эмеген экен. Аран баатыр катуу кад-
ыйнан тилезин кекчеркетип, "Сени Тай-
лак, бир баалсыңда сениң жаныҥ болзода
чалдый баштыңды жуулып, суудай ка-
ныңды тогорзин" — деп жолго салат.
Аран баатыр Кок-Арт ашузын ашып
тогуз-торого тууштыра келгенде, кароолчу-
лар Тайлак баатырга [illegible] кабар келет.
Тайлак баатырда Эл чогиинде, жооба-
гынде тогуз-тородо турган экен.
Тайлак баатыр жигиттери сиянын ка-
сынзын аттанзын, Араттын алдынаҥ
сайылга чыгат. Тайлак баатырдың
колын жалтырап сайзын кирзин кир-
генде, Аран турузыннык бералбастан
сурчып кайта качуга аргасыз болу-
качат, шоо алтырзын кууп четип,
белде, Тайлак баатыр Араттын ат-
тан сайзын тушурчи озуга келат.
Ат, тон, жабдык тарзын бучинч
сиянен олзого келсин Элине берет.

Тайлак баатырдын жар-жоролору ошончо сапар болушун кайра тарыс... Эсен коргонду курчап ондагы бектерди жана сарбоздорду жок кылмакчы болот. Арап алган бел азырда Арашан бел атанат.

Тайлак баатыр коргондогу бектерди алышы.

Тайлак баатыр кошуунун менен келип курча-ка коргондо жаткан бектерди кабат баарында колго алат.

Коргондо 1000 сарбоз менен 60 даңктуу бектер бар болуп, ал бектердин кошчу-лууу ар жылы жайлайларында туруп коргонго келип жана жыгылып салык жерде жайлап жатышып, кетерде тоо ошолорду кыргыздан алып кайтарып жайлоого келген чоң бектер бардыгы Тайлак баатырдын колуна тирүү кол тушуп бенде болот. Тайлак баатыр Чоптарин бектерин өздөрүн кулаткыр жарандарына салдырып, өртөп Бектердин колу, тутарын кишенден

өзөрүнүн оруна салып, качуу кайтарышып.
Коргондогу казына-мүлктөрүн бардыгын
элге олжого берет.

Тайлак баатыр колго түшкөн бектердин
2–3 үчөөн жана бирнече жолдошторун
менен Жокон шаарындагы ханына жи-
бергенде мындай деди:
„Сенин коргонго акыл кылып койгон бек-
териң каргыздан Айгырдан, атанды,
күчүк, жоргоолорду жана кулактарын
карагыт зекет кой, алтын деп аш-
тык, алтын, күмүш асыл буюмдар,
баасыз [illegible] нерселерин, ошо менен эле
тиги бостоптон ойноктуудан үзгарды
бир көкүлдүү кыздарды чаркыратып,
туруп тартып олжо кылып кеткен.
Мына ушу алгандарыңдан бардыгын
кылча бирин кемитпей, ушундай
суусарымды киши кылып, кызбалыгы
асыл кыздын аларды айым-кайыбы
менен бүт кайтарып бер. Эгер бул
айтканга көнбөсөң, менин колумда
туткунда турган колго түшкөн бектериң ме-
нен сары боздоруңду бирин соо калтырбас-

тан сөсү, даталыгы кудайга айта-
сың, бератдан өткөрбөй жооп бересиң"-
деп жиберет.

Тайлак жиберген бектер ханга барып
болгон аңгемени жана Тайлактын
сөздөрүн айтат.

Хан чоң капа болуп вазирлери менен
кеңешип, Тайлактын айткан шартта-
рына аргасыз болуп, олжого тартып
алган кыргыздын кыздарын чогултуп
караса 60 чакты бар экен, бардыгын
аттап, тондоп, башайы, шайылар-
дын кийгизип, жасалып, үлдөлүк-
сыз көп дүнүйөлөр менен Тайлакка
күн жасалганын(?) сөздөрүн салып
айтып жөнөттү.
Бектер Тайлакка келип хандын салга-
нын айтып, алып келген сүйүнчүлөр
жана кыздарды тапшырат. Олжого
кеткен кыздардын бирнечелеринин көзү
келбей калган экен, Тайлак айтат:
„Келбеген кыздарды сиздер өлтүрдүңөр,
күнүн бер"- деп.
Алып келген кыздарды кубантышып,

өз ажалынан өлгөндүгүн көрүшкөн, өлүмдө-рүнө кесилиген жаасы менен катар касын-да берилген.

Тайлак баатыр туткунга түшкөн бек-терди, сарбаздарды убада боюнча бошо-туп Коконго кайтарат.

Кокон кандыгы бел алысат Арка багыты-на бастыра албай калат.

Тайлак баатыр кыргызды Кокон кандыгы-нан эзүүчүлөн бүтүндөй бошотуп, Ше-доот жигиттери менен, жарак-шай-мандарын шай кылат Эл четинде, жообетинде турат.

Тайлак баатыр тушундагы кыргыз-дардын башын кошуп, бир жеңден кол, бир ооздон сөз чыгарып, Кокон кан-дыгынын бүтүндөй кулатып, хандыкты кыргыз хандыгы деп жарыялоого ой-логон экен: „Көк чапан кокондуктун бү-түндөй кулатып, Анжиян, Тарганан-ар бир катынга чейин кыргыздан суракча койдурбасак болбойт ко, көргөндүү эле бузулдук, Арап баатырды өлтүрөк деп көрсөтөн болуш жарабайт ко!" – деп

Тайлак баатыр кытайды жеңгени.

Жангаркожо деген кытайга көп жылдар
кирип, уруктары менен Кашкарда жатка-
да, кытайлар да аскер менен жангерди кар-
мого келгенде, жангар кытайларга ну-
рулушук бере албастан уруктары менен
качып чыгып, Тайлак баатырга келе
Тайлак жангерди күтүп турат.
Басыз уруусунан Бербенен деген киши
Кашкарга барып, кытай торосунан өтөгөн
дилде сайтынжык, сайлыктар алып "мен
Тайлак менен жангерди кармап берем" -
дейт. Кытайдын жанжунуу баатыраcы
бол дегенин башы кылып, бир топ кыта
черүүсүн жарак- шаймандары менен
дат аткарат. Кытайдын Тайлакка
аткарган черүүлөрүнүн саны 500 экен дей
жана 1000 экен деп эки түрдүү айтылга
кызыкты экен, Тайлак баатырдын
айылы Түшкүй деген жылгасынын
ичинде экен. Тайлак баатыр кытай-
дарын чочутпастан, жарак, жабдыктар
да керегеде даяр, чоң буурул, кичи буурул

деген аттарында Экинче байла-
нуу болуп, Бобогой баатыр деген
жан жолдошу дайыма жанын-
да болгон экен.

Таңга жакын кытайлар дабыр-
тап келишип, Тайлак жаткан
үйдү айландыра курчап калат.
Тайлактын ачуусу башбагын
карап, Тайлакка шыбырайт:
„ Жыргаздай эмес, түркелөр
башка кошо адамдар курчап
калыштыр-дэн.
Тайлак баатыр өөдө боюн оңдоц-
дан жатканда, Бобогой айтат:
„ Баатырың шашып калды-
ңыз, шашпаңыз, жасарак-
жабдыктарды асыныңыз,
мен бүүрүлдү тарта берейин,
чуран [illegible]ниңиз“ – деп.
Бобогой бүүрүлдү тарта берет,

Тайлак чуран буурулдун чылбырынан ча-
гап, Бөбөтөйдө атка минип,
Тайлак экөө тоого карай чаап
чыгышып, ар бир кок тундан айыл-
дан кишилер эсситип, эсси-
кыларды эсситип алдыңгары-
на салышып чаңдатып, Тайлак-
тан ураан тартып айылдын
коздой каптап кирет. Ошол
арада күн чыга жазып калган
убакыт болот.

Жантөр Көзөнү бир топ шеригу-
ри менен Байбагыштын Нарын
дарыясынын шуңгук өйүзүнө
чакырып алып кайткан экен.
Жантайлар Тайлактын айы-
лын басып, айылдагы кишиле-
рди чогултууга кырка өңүргүзүп,
айылда калган Жантөрдүн сыр-

ғуттарынганда бир тобун отургузуп, бир кытай ко-
луна калмак өлгөн баласы салдат чаап кирет.
Тайлактын аялы корккуч сулуу киши экен
анын карасын токтото калыптыр. Тайлак-
тын аялы баласын бешик болгон өсөн
атчу эркек баласын дайыбаласына салып
калсын турган экен. Ошол учурда Тайлак-
тан ураан тарткан кыйкырык, чаң топ-
лоц жердики, арадан кишилер сагыра-
лып киргенде, кытайлар сүрдүгүп жонот-
Тайлак баатыр алдына шуунуп, кытай-
ды сайып кырып кирет. Ошондо Тайлак-
ортодо кетип бара жаткан баатыр аныб-
ды көрөт, башкаларына карагандо бел
карчоосунан оодо чыгып көрүнөт.
Кытайлар качып Ойнок жарды ордот-
Ойнок жардын аркарабы шуук жасаган
кызыл жар болот, оозу бир жол.
Тайлак баатыр жолду тозуп алат.
Кытайлар Ойнок-жарга 3 күнү камалга
жатып, акыры бир кишисин Тайлакка
жиберет да айтат: " Биз эми баарыбыз
жеңилдик, Тайлактын жоосуну

Экендиги чын болсо бизге суу бердирсин" — Тайлак суу бердирет. Кытайлар камалганына 4 — күн болгондо бир кушка айчан кытай туз эле чаап чыгып кутулуп кетет. 7 — күн дегенде кытайлар өздөрүн өздөрү өлтүрүп, ат, тон, кийим-кечектерин бардыгын өрттөп жок болушкан, кара жалган көккө чыкканда Тайлак баатырлар барып караса кытайлар жок болгон, темирлери гана калган. Жалаң сынык огу от нок — жа[...]дан азыр да табылган.

Бул окуя тууралуу жыл замандан ырчылардын ырдагандарынан эл оозунда калган үзүндүлөр:

"Бөрбөлөгүн, терек жердеген,
Төрө Тайлак эр деген.
Түнкүй, терек жердеген,
Түйгүн Тайлак эр деген.
Баскынан, терек жердеген,
Баатыр Тайлак эр деген.
Кекилинтен чыг караган,
Чаң — тоодон жиш караган,

Жаткан экен Эр Тайлак.
Тайлак сенди буурулду,
Куруп калган кытайдын;
Заманасы куурулду!
Бөбөтай сенди чаар атты,
Сандан келген кытайды;
Чаң асмандан чыгарды;
Бирин койбой кыратты.
Токочор сенди кырчаткан,
Токсон кытай сулаткан.
Чолпонбай менен Жаркынбай,
Акмалга найза саймады;
Ак-жарылдыгы канады.
Көкмалга найза саймады,
Көк-жарылдыгы каймады.
Тайлакка кишилер жолоогон,
Жолоогон душман жообогон;
Сандан келген кытайды;
Отнок-жарга сологон;
Бул кабарды укканда;
«Кайсарай Тайлак келди», деп,
Хандыгынан чочунду;
Кокондун ханы колгон.

Эскертүү: Курмандын менен качып кийгилген кытай шаарына качып жонон, бешинде Кашкарга барат экен, жаңжуң сурайт: «Баатырасыбал айдабы?» - деп. Кытай «жоба» - дейт. Аттайда, кытайда чатагарат.

Жаңгер кожо менен Тайлак баатыр Кашкарды алышы.

Баатыр алыбай басылмак калмак черүү-лөрү ойрон болгондон кийин Жаңгер менен Тайлак көп кол менен барып, Кашкардагы кытайлардын күүн чыгарып Кашкарды алат.

Тайлак баатыр Чолпонбай, Жаркынбай деген инилерин Кашкарга бек-уракчы кылып, тынган олжо менен Нарынга кайтат.

Кийин кытайлар жана сүрүп, Кашкарды алат, Жаңгерди колго түшүргөндө Чолпонбай, Жаркынбай элине качып кутулат.

Тайлак баатырдын өлүмү.

Тайлак баатыр кытайдан да алды деген кабарды анык укканда Кокондун каны абдан чочунат да, биздин да соо койбойт экен го деп капуу ойлоно баштап, амалдай амал табат: Эң аяр жана сыйкырчы, эмчи, домчу, балчы атанган бир

аъдды Тайлактың эжиниң чаражын таап
эвес кылыры үчүн жиберет. Хан дааърдан
жиберген аъдыр качыр шынчы эл арасында оору-
ларга дем салып, бак ачыны жураберет.
Аъдының эт-тону ооругларга ишта берип
бак сөздөрүнде чингдекка атланып, кайык
аъдды аъдуу катарында саналып алы-
нат.
Бир күннерде Тайлак баатырдың аъдуу оору-
руп шимчиген болур, баъгы эжиниң ча-
карып кээп аъдуунан канааттырат.
Аъдыр канатта, Тайлактың аъдуна
шынчы уудан жиберип, оорзалап
эле болур. Эл чуру-чуу тунуп жалыкканда
аъдыг кайда кеткениннен дайсын чок эчак
чок болур.
Тайлак баатырдың Нарын-дарыг Ыскынчын
тыныңк жалдаңындеги чурукадагы, Айгыр-
жаалдаын учуна, сааданың үжүмде кооп кү-
бөз салдырган экен, кумбозу азырда жа-
галбай турар. Тайлак баатыр 42 жа-
шында өлгөн экен, кызыл чайык эчүзүчү,
кызыл сакалдыг, эки жакшы аъдуунун
эки кулагына орун кочу экен. Тайлак-
тан ончетин эле жерге кожбостан
жерди үйдү сыйыктыг казып, оозуна
каалга орноштур кожгон экен, ою
чирибестен катып азырда жатар
усам.

Эскертүү: Тайлактын Коргондогу бектерди нечени жыйнап алгандыгын жана кытайдын нечени жайлап, отрондогонун жана өзү нечени жайлап өлгөнүн белгиңиз.

Тайлактын даңкы ар тарапка угул- гонда, орсонда, Тайлак менен кудала- шып, Тайлактын баласына кыз берген.

Кокондун 2 - кезги кыргыз- дын каратышы.

Тайлактын өлгөн кабарын ангык бил- генден кийин Кокон кандыгынын бек- тери ичиндеги сарыбоздорун жана- сонсу чыгып кезги, кулаган коргонду кайтадан тузушуп, кадасын орношуп, кыргызды кайта оорай башташты. Тайлактын кумбөзүн найзалап "Тай- лак баатыр атына, сайына чакмай сынбы?!" - деп.

Кокон бектери кыргызды баштагыдан- да катуу эзет.

Тайлактын өзүнүн кызын кокондун бегине алжого алганда, кыздын ыйындай кошкон экен:

„Жаранкону карады,
Жарчыгандын сары алды;
Жаңаталдын айтканын;
Жара сакал сары алды;
Эзи көбүрөккү дарты алды" - деп.

Осмон датка.

Осмондатка Тайлак баатырдын уулу болуп, баатырлык убагында кытайлардан Кыргызстанан аман калгандыгын айткан элек.

Осмонда атасы Тайлак эрктүү сыныктуу болуп чыккан, Кокон кандары датка деген наамы берген экен. Осмон колунан бардык иштер келген чебер калк сүйгөн киши болгон дешет. Осмондун Барахан деген инисида баатыр орсуйчөсү тосук киши болган.

Осмондатка атасы Тайлактын башкарган элин башкарып турган убакта, орустар Кыргызстанга келип караткан да, Осмон орус акимдеринеда анчалык баш ийбестен серүүн турдо турат. Бул учурда гиабданда падышадан чен алып калган кези болот.

Осмон датканын кытайга качышы.

Осмондатка баш ийбей турган учурда, Саяк уруусунан, Боркосок уругунан Ырайымбек, Желдибек манаптар орус акимдерине Осмондун үстүнөн чагым жүргүзүшөт: „Осмон падышага баш ийбей жатат, карышкыр киши, алык-салыктарды элге бердирбей тыйышы“ – де

шаӧр деген тере баштыг шавдан, Тая-
ке, саратсынбек, Келдибек база баш-
шактар башкы шайлоого онзу ше-
нен катар оссонду адейке чаксыртып баш-
тыртур үчүн оссонуң Эзинее база бар-
шат аскер-шенен.
оссонда дазырдашты азасынтарын
чуккаштып, 500 кижиден эзин ковүүгө шай-
доот кешти коён.
шасоолдар бейбаштыг шенен оссон-
дуң эзинен соңгу аштып, шөлөөгө даш-
тар карсаш кирип. Теребелер шенен
шавдандар чалар тыктыртып соңнуктарды
сойдуруп шашкаңда, кижи иштинде Барахан
шайдоогу эшлдоштары-шенен база ке-
лип, тереблерүг, шавдандарды карсаш
батлап киришкен. Шаӧр тере нарын
дарзыяссынсын бошдагаа бир чоң терек-
тиң башина чанга качып кунтулуп,
аныи кайда кешкендигин билбей калган
шап. Шаер тере кунтулган терек-
тиң тузулуру азырда Шаӧр терек ашпаң-
да экен.
Барахан, Келдибек шенен баскы бай-
ган бойдон ашты кешиш. Шавдандар тын-
тыька качып кунтулган.
оссон 500 кижиниң эзин шаслы,

шандарын ылаан кушкарып, "Көк-Арт
ашуузунаштыржып Паргана баштыңна ода-
рап. Эртен Шабдандар аскерлеринен Ос-
монуң артындан куба барганда Барахан кай-
ра токтапшуп сүргөндө, Шабдан качып.
Барахан, Шабдандың кубалап найзазыны-
нен кежигеге салуурга качкчы таш-
тап эле калганда, Бараханнаң куңдөп-
туңдөп чуркаганнапчы өксүп калып,
Шабдан кужурлуг кешти. Бугокуя 1868-ги.
Осмон Анжыктың баштыңна тыңнып,
кайра молгонуп кашкарга кирип.
Осмоннуң Эшиниң кол малдарын кашкар
Шааркиниң кочөзүн арасына кирип,
рч боздуп, уттар сыюорып, тоолоп-
кыларын кижинен киргенде, кашкар-
дан эли таңдансып, "кыргыздан
Осмон деген ханы орус-биле уружуп,
Бедоолотко карачыландан кестигир"
деп атчыпчып.

Бедоолоотуда сарыбоздорун чыгарып,
Осмоннуң Эшин кашкардан тыныгык
жагына ооп көрдү. Осмон-биле Ба-
рахан Бедоолотко сааласыга кирип.
Бедоолот теккеринчи отуруп,

Бараханды орго салдырганда, Осмонду көө берет. Бирайдан кийин Бедөөлөт Бараханды ордон чыгартып жигитчиликке алат. Бараханын кызматы жакканда Бедөөлөт Бараханды жүзбашы кылат, Үрүмчү жакка барып кытай менен урушканда баатырлык көрсөтүшү, башын жоолук менен буун, колуна кылыч алып кытайларга арасын кирип кырганчу экен. Осмондун эли Кашкардын түрмөчүк жасаганда Бакалык деген жерде жер-ден эл ачкан бир миңден кой күтүп 8 жылдылы турат.

1876-жылы Бедөөлөт өлүп, кытайлар Кашкарды алганда, Бедөөлөттүн бектери жана анын союздашы болгон түнгөндөр Россияга карай качканда, Осмонда көчүп Ак-сайга чыгат.

Осмондун келе жаткан кабарын угуп Желдибектин уулу шозун барып көрүшүп кеңеш берет: „Осмонаке, сиз Ташкентке барып кагаз алып келиңиз"-деп. Осмон, Барахан экөө 2 жолдош менен Ташкенттеги генерал губернаторго барып кагаз алып кайта келет

Ташкент генерал губернатору, "Осмонго
бир ордо сен дебейт, туулган жерине сү-
йчү кайта келди" – деп буйрук берген
экен. Чабдан баштаган кыргыз манап-
тарында Осмонду сатышты.
Осмон качканда байланып алып кеткен
Баякенди байчам. Сарайымбекчин
башын [illegible] [illegible].
Келдибектин [illegible] асып
күндө бир убакытта кеңеш менен сабашуу-
чу экен. Осмондой кордуктарды көргөзчү
6 айдан кийин кайта берген экен.
Келдибек сабоонун закымдалганынан 6
айдан кийин өлгөн экен. Атасын
өлтүргөн Осмонду кекшебесмен сен са-
райсың, Осмонго тууган болуп кеткен
экен. Осмон жерине келгенден кийин
жесирлерден сон өз ажалынан бир топ
[illegible], Бараханды дайыма "Барахан баа-
тыр" – деп айтуучу экен.
Тайлактын тукуму Тогуз-Торо районунда
көп тукум болуп турат.

30/V 44-ж. жазылды.

Абдырахманов

[illegible]
[illegible] ФАБРИКА [illegible]
[illegible] СКОГО, 22
[illegible] 2234 [illegible] 60 К.